

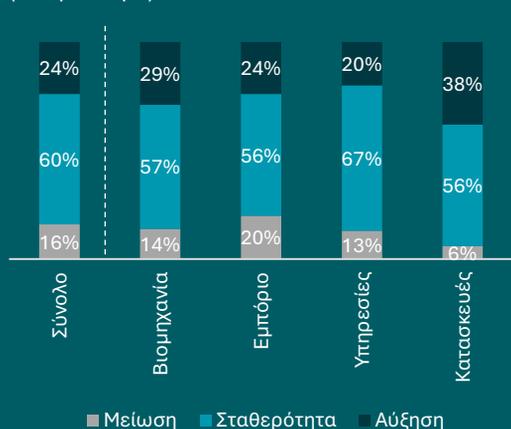
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις:

Επενδυτική διάθεση και στρατηγικές

Β' Εξάμηνο 2025

Το ελληνικό επιχειρείν επενδύει σε κεφάλαιο και δεξιότητες με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας

Επενδυτική διάθεση ΜμΕ (%τομέα ΜμΕ)

Στην ανάλυση οι αναφορές σε ΜμΕ βάσει της έρευνας της ΕΤΕ αφορούν επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών έως €10 εκατ., με διαχωρισμό (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 – 0,5), Μικρές (0,5-2,5) και Μεσαίες (2,5 – 10).

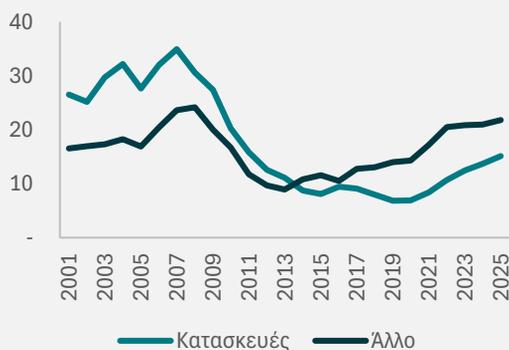
Η γεωπολιτική ένταση στη Μέση Ανατολή βρήκε τις ελληνικές επιχειρήσεις σε μία περίοδο που το επενδυτικό κλίμα σημειώνει μικρή βελτίωση, με το ¼ του τομέα να δείχνει διάθεση ενίσχυσης επενδυτικής δραστηριότητας σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο, έναντι 16% που δείχνει μειωμένη διάθεση (οδηγώντας σε ήπια θετικό καθαρό ισοζύγιο 8 ποσοστιαίων μονάδων).

Σε αυτό το πλαίσιο, οι ΜμΕ του κατασκευαστικού τομέα ξεχωρίζουν, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη αύξηση στην προθυμία για επενδύσεις (38% του τμήματος έναντι 20-30% στους λοιπούς κλάδους). Αυτή η δυναμική στην επενδυτική διάθεση του κλάδου συνάδει με την ανοδική τάση των προσδοκιών για ζήτηση (με τον αντίστοιχο δείκτη εμπιστοσύνης να αυξάνεται κατά 21% το δεύτερο εξάμηνο του 2025 έναντι 1% για το σύνολο του τομέα), υποδεικνύοντας μια λανθάνουσα δυναμική στον κατασκευαστικό τομέα.

Επενδυτικά σχέδια ΜμΕ (% τομέα ΜμΕ)

Επενδύσεις σε πάγιο κεφάλαιο^[1] (δισ.€, σε σταθερές τιμές 2015)

^[1] Βάσει ενιαιόημου 2025

Πηγές: Eurostat, Έρευνα Συγκυρίας ΕΤΕ

Η ενισχυμένη επενδυτική πρόθεση των κατασκευαστικών επιχειρήσεων εν μέρει αντανακλά ότι ο κλάδος βρίσκεται σε τροχιά ανάκτησης της προ-κρίσης δραστηριότητάς του, σημειώνοντας ωστόσο ακόμα αισθητή υστέρηση. Ειδικότερα, με βάση την έρευνα συγκυρίας, μόλις 70% των ΜμΕ κατασκευών είναι ενεργό στο σχεδιασμό επενδύσεων (έναντι περίπου 80% σε λοιπούς κλάδους), ενώ υστέρηση εντοπίζεται και στο στάδιο υλοποίησης καθώς άνω του ½ όσων σχεδιάζουν επενδύσεις είναι απλά σε στάδιο σκέψης.

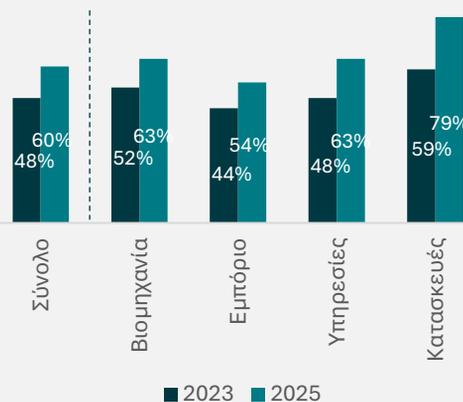
Η πορεία ανάκαμψης του κλάδου υποκινείται από την εντεινόμενη επενδυτική δραστηριότητα σε κατασκευές από το σύνολο της οικονομίας (που μεταφράζεται σε έσοδα για τον κλάδο κατασκευών). Ειδικότερα, την τελευταία πενταετία:

- ✓ οι επενδύσεις κατασκευών αυξάνονται με μέσο ετήσιο ρυθμό 14% σε όρους όγκου (έναντι 8% για λοιπές επενδύσεις), μειώνοντας την (αισθητή ακόμα) απόκλιση από τα προ κρίσης επίπεδα σε 50% το 2025 (από 77% το 2019).
- ✓ η αυξημένη ζήτηση στον κλάδο κατασκευών αποτυπώνεται τόσο στην προστιθέμενη αξία (+8% ετησίως σε όρους όγκου, έναντι +2% στο λοιπό επιχειρείν) καθώς και στο ανεκτέλεστο του κλάδου (+23% ετησίως αντίστοιχα).

Υποστηρικτικά στην κάλυψη του άνω κενού λειτουργούν προγράμματα (π.χ. Ταμείο Ανάκαμψης), που αναγνωρίζονται ως επενδυτικό κίνητρο από περίπου ¼ των κατασκευαστικών ΜμΕ (έναντι 9% σε λοιπούς κλάδους – δείτε παράρτημα).

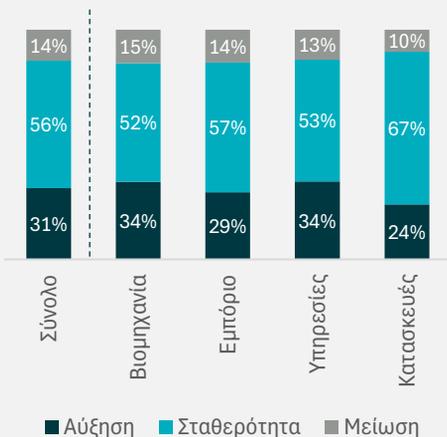
Δυσκολία εύρεσης προσωπικού

(% τομέα ΜμΕ)

Μεταβολή παραγωγικότητας την τελευταία πενταετία

(% τομέα ΜμΕ)

Στρατηγικές βελτίωσης παραγωγικότητας

(% τομέα ΜμΕ)

^[1]Acemoglu, D. (1996). "A Microfoundation for Social Increasing Returns in Human Capital Accumulation." QJE

Πηγή: Έρευνα Συγκυρίας ΕΤΕ

Η θετική διάθεση για κεφαλαιακές επενδύσεις συνοδεύεται από σημαντικές προκλήσεις για τις ελληνικές ΜμΕ όσον αφορά το ανθρώπινο κεφάλαιο – με την ποιότητα δεξιοτήτων να αναγνωρίζεται ως κρίσιμη παράμετρος απόδοσης επενδύσεων από τη διεθνή βιβλιογραφία^[1]. Ειδικότερα, βάσει της έρευνας της ΕΤΕ, η πλειονότητα των ΜμΕ σε όλους τους τομείς αναφέρει δυσκολίες στην εύρεση προσωπικού, με το αντίστοιχο μερίδιο για τις κατασκευαστικές εταιρείες να φτάνει σχεδόν το 80% (έναντι 55-65% για άλλους τομείς), ενώ σημειώνει τη μεγαλύτερη αύξηση τα τελευταία δύο χρόνια (+20% έναντι +10%-15% για άλλους τομείς).

Οι ΜμΕ πέρα από τη δυσκολία εύρεσης ανθρώπινου δυναμικού, φαίνεται πως ακόμα και με το ήδη υπάρχον δυσκολεύονται να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους, γεγονός που συμβαδίζει με τη γενικότερη εικόνα της χώρας έναντι της ΕΕ. Με βάση τα στοιχεία της έρευνας μόλις το 31% του συνόλου του τομέα αύξησε (ενώ 14% μείωσε) την παραγωγικότητά του την τελευταία πενταετία – σχετικά ομοιόμορφα μεταξύ των κλάδων. Συνολικά η παραγωγικότητα ενισχύθηκε κατά περίπου 11% (κμο) σε όρους όγκου πωλήσεων (συμβαδίζοντας με τη σχετική σταθερότητα της παραγωγικότητας εργασίας στο σύνολο του επιχειρηματικού τομέα). Η άνω οριακή βελτίωση δεν αρκεί για να στηρίξει την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, λαμβάνοντας υπόψη ότι ήδη εμφανίζουν κενό παραγωγικότητας της τάξης του 40% έναντι του μέσου όρου της ΕΕ.

Ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι οι ίδιες οι ΜμΕ δεν εφησυχάζουν, αντιθέτως συνειδητοποιούν ότι για να αποδώσουν οι επενδύσεις δεν αρκεί να κατευθύνονται μόνο σε κεφαλαιακό εξοπλισμό (π.χ. τεχνολογία) αλλά θα πρέπει να συνοδεύονται από επαρκή ποσότητα και ποιότητα ανθρώπινου κεφαλαίου. Αυτό είναι πιο εμφανές στις κατασκευαστικές επιχειρήσεις, καθώς:

- ✓ Το 40% των ΜμΕ του κατασκευαστικού κλάδου αναγνωρίζει άμεσα την ανάπτυξη δεξιοτήτων ως τον καθοριστικό παράγοντα για τη βελτίωση της παραγωγικότητας (έναντι 26% για το σύνολο του τομέα ΜμΕ)
- ✓ Το 52% των κατασκευαστικών επικεντρώνεται στη βελτίωση των εσωτερικών διαδικασιών ή στις επενδύσεις σε τεχνολογία, οι οποίες με τη σειρά τους επιτρέπουν την εφαρμογή προηγμένων δεξιοτήτων
- ✓ Μόνο το 8% των επιχειρήσεων βασίζεται αποκλειστικά σε εξωτερικούς παράγοντες (π.χ. αύξηση της ζήτησης) για να αυξήσει την παραγωγή του (έναντι 25% για το σύνολο ΜμΕ).

Επενδύσεις στην εκπαίδευση προσωπικού (% τομέα ΜμΕ)

- Επενδύουν συστηματικά στην εκπαίδευση
- Επενδύουν πρώτη φορά στην εκπαίδευση

Με βάση την παραπάνω συνειδητοποίηση, οι ΜμΕ δείχνουν αποφασισμένες να επενδύσουν σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Πιο συγκεκριμένα, η εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού κατατάσσεται υψηλά στις επενδυτικές προτεραιότητες των ελληνικών ΜμΕ, ιδίως των κατασκευαστικών εταιρειών, τοποθετώντας την ως την κορυφαία προτίμησή τους (έναντι 2ης για τις υπόλοιπες ΜμΕ, μετά τις ψηφιακές επενδύσεις). Συγκεκριμένα, το 1/3 των ΜμΕ του κατασκευαστικού τομέα σχεδιάζει εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού (έναντι 20-25% σε άλλους τομείς), με το 40% των επενδυτών (13% των ΜμΕ του κατασκευαστικού τομέα) να στρέφονται σε τέτοια έργα για πρώτη φορά, γεγονός που υποδηλώνει μια σταδιακή στροφή της κουλτούρας προς δράσεις ποιοτικής αναβάθμισης.

Η αυξημένη επενδυτική διάθεση των επιχειρήσεων αποτελεί ισχυρή βάση για την επόμενη φάση ανάπτυξης. Το κρίσιμο ζητούμενο πλέον είναι η ενίσχυση της ικανότητας εκτέλεσης: Η διαθεσιμότητα δεξιοτήτων και η ωριμότητα των επενδυτικών σχεδίων είναι οι δύο παράγοντες που καθορίζουν αν η σημερινή δυναμική θα μεταφραστεί σε πραγματικό κλείσιμο του παραγωγικού και επενδυτικού κενού της χώρας. Υπό αυτή την οπτική, η βιώσιμη σύγκλιση με την ΕΕ απαιτεί συνεπείς παρεμβάσεις σε δύο συμπληρωματικούς άξονες:

- ✓ Συστηματική αναβάθμιση δεξιοτήτων, ώστε το ανθρώπινο δυναμικό να μπορεί να υποστηρίξει μεγαλύτερη πολυπλοκότητα και όγκο έργων.
- ✓ Σταθερή επιτάχυνση της ωρίμανσης επενδύσεων, με καλύτερα εργαλεία προετοιμασίας, λιγότερη διοικητική τριβή και τεχνική υποστήριξη στις ΜμΕ.

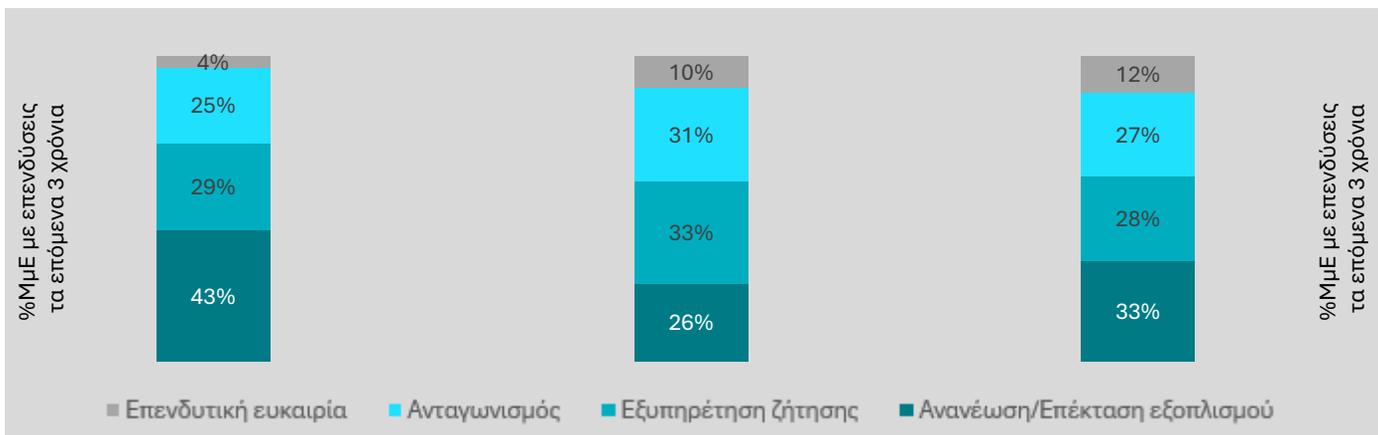
Με τις δύο αυτές προϋποθέσεις, και εφόσον η τρέχουσα ένταση στη Μέση Ανατολή εξομαλυνθεί χωρίς παρατεταμένη αβεβαιότητα, η σημερινή επενδυτική κινητοποίηση μπορεί να αποκτήσει βάθος και διάρκεια, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη θωράκιση της αναπτυξιακής πορείας της ελληνικής οικονομίας.

Παράρτημα Ι: Ανάλυση ανά μέγεθος^[1]

Επενδυτική διάθεση τομέα ΜμΕ

Κίνητρα επενδύσεων

[1] Τα μεγέθη των επιχειρήσεων στην παρούσα ενότητα διακρίνονται βάσει του κύκλου εργασιών τους ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 – 0,5), Μικρές (0,5 – 2,5) και Μεσαίες (2,5 – 10)
 Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Κλιμακούμενη ενίσχυση της επενδυτικής διάθεσης καταγράφουν οι ΜμΕ όσο αυξάνεται το μέγεθός τους, με τις μεσαίες επιχειρήσεις να παρουσιάζουν την υψηλότερη δυναμική. Παράλληλα, περί το 55% των επιχειρήσεων ανεξαρτήτως μεγέθους προγραμματίζουν επενδύσεις με κίνητρο να εξυπηρετήσουν την ζήτηση ή να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Πιο συγκεκριμένα:

Πολύ μικρές επιχειρήσεις: Το 21% των πολύ μικρών επιχειρήσεων δηλώνει πως έχει αυξηθεί η διάθεσή του για επενδύσεις σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο, ενώ για το 25% έχει μειωθεί. Ως βασικό κίνητρο επενδύσεων των επιχειρήσεων αυτού του μεγέθους αναδεικνύεται η απόκτηση νέου εξοπλισμού ή η επέκταση του υπάρχοντος, στην οποία στοχεύει το 43% των πολύ μικρών ΜμΕ με επενδυτικά σχέδια.

Μικρές επιχειρήσεις: Στο 23% διαμορφώνεται το ποσοστό των μικρών επιχειρήσεων με αυξημένη πρόθεση για επενδύσεις, έναντι του 15% που δηλώνει κάμψη στις επενδυτικές του στρατηγικές. Ως βασικό κίνητρο για τις επερχόμενες επενδύσεις ξεχωρίζει ελαφρώς η εξυπηρέτηση της ζήτησης (33% έναντι 31% λόγω ανταγωνισμού και 26% για την ανανέωση ή επέκταση του εξοπλισμού).

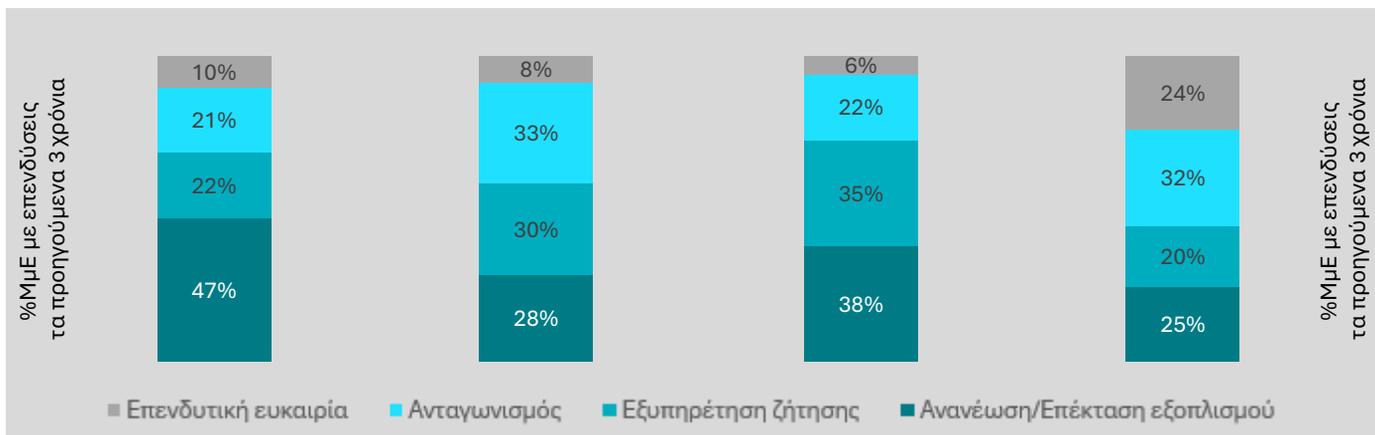
Μεσαίες επιχειρήσεις: Το 29% των μεσαίων επιχειρήσεων εμφανίζουν αυξημένη επενδυτική διάθεση σε σχέση με τους προηγούμενους έξι μήνες, ενώ μόλις το 8% δηλώνει στροφή προς πιο συγκρατημένη επενδυτική στρατηγική. Το 1/3 των μεσαίων επιχειρήσεων που θα επενδύσουν στοχεύει σε ανανέωση ή απόκτηση εξοπλισμού, έναντι του 28% που στοχεύει στην εξυπηρέτηση της αυξανόμενης ζήτησης και του 27% που αποσκοπεί στο να παραμείνει ανταγωνιστικό.

Παράρτημα II: Ανάλυση ανά κλάδο

Επενδυτική διάθεση τομέα ΜμΕ

Κίνητρα επενδύσεων

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Διαφοροποιήσεις καταγράφονται στην επενδυτική διάθεση των ΜμΕ ανά κλάδο, με τις κατασκευές να αποτελούν τον κλάδο με το υψηλότερο ποσοστό επιχειρήσεων με αυξημένη πρόθεση για επενδύσεις σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο. Παράλληλα, διαφορετικά είναι τα κίνητρα των επενδυτικών σχεδίων ανά κλάδο. Αναλυτικότερα:

Βιομηχανία: Στο 29% ανέρχεται το ποσοστό των ΜμΕ στη Βιομηχανία που έχουν υψηλότερη διάθεση για επενδύσεις σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν, έναντι του 14% που παρουσιάζει κάμψη στην επενδυτική του στρατηγική. Καθώς ο κλάδος είναι έντασης κεφαλαίου, ως βασικό κίνητρο επενδύσεων ξεχωρίζει η απόκτηση ή ανανέωση εξοπλισμού, που κινητοποιεί το 47% των βιομηχανικών ΜμΕ με επενδυτικά σχέδια.

Εμπόριο: Το 24% των ΜμΕ στον κλάδο του Εμπορίου δηλώνει ότι έχει αυξηθεί η διάθεσή του για επενδύσεις, έναντι του 20% που σημειώνει μείωση της σχετικής πρόθεσης. Ως κύριος στόχος για τις επερχόμενες επενδύσεις ξεχωρίζει ελαφρώς η ανταπόκριση στις κινήσεις του ανταγωνισμού (33% έναντι 30% για την εξυπηρέτηση της ζήτησης και 28% για την απόκτηση ή ανανέωση εξοπλισμού).

Υπηρεσίες: Το 20% των επιχειρήσεων στις Υπηρεσίες καταγράφει υψηλότερη επενδυτική πρόθεση σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο, ενώ το 13% παρουσιάζει μειωμένη διάθεση για επενδύσεις. Το βασικό κίνητρο των επενδύσεων του κλάδου είναι η απόκτηση ή ανανέωση του εξοπλισμού, το οποίο επιδιώκει το 38% των ΜμΕ που θα επενδύσουν.

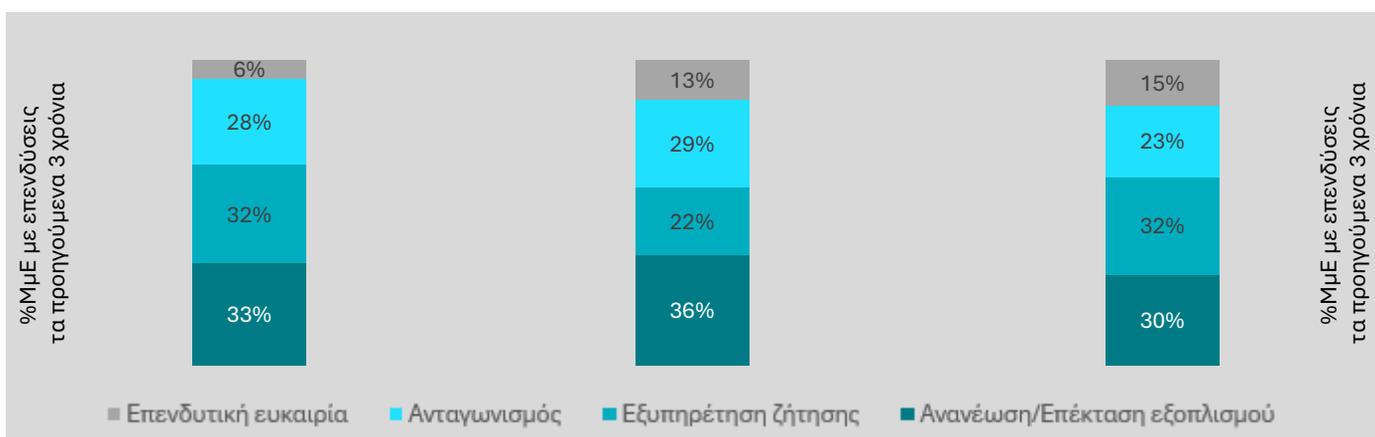
Κατασκευές: Ποσοστό υψηλότερο του 1/3 των επιχειρήσεων στις Κατασκευές (38%) εμφανίζει αυξημένη διάθεση για επενδύσεις το επόμενο εξάμηνο, έναντι του 6% που διαθέτει μειωμένη πρόθεση. Τα κίνητρα επενδύσεων στον κλάδο είναι συγκριτικά πιο ισοκαταναμημένα, με το 32% να το κάνει για λόγους ανταγωνισμού (έναντι 25% για απόκτηση εξοπλισμού και 24% λόγω διαθέσιμου επενδυτικού προγράμματος).

Παράρτημα III: Ανάλυση ανά περιοχή

Επενδυτική διάθεση τομέα ΜμΕ

Κίνητρα επενδύσεων

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Περί το ¼ των επιχειρήσεων ανεξαρτήτως περιοχής εμφανίζει αυξημένη επενδυτική διάθεση σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο. Διαφοροποιήσεις εντοπίζονται ωστόσο, στα κίνητρα των επενδύσεων αυτών. Πιο συγκεκριμένα:

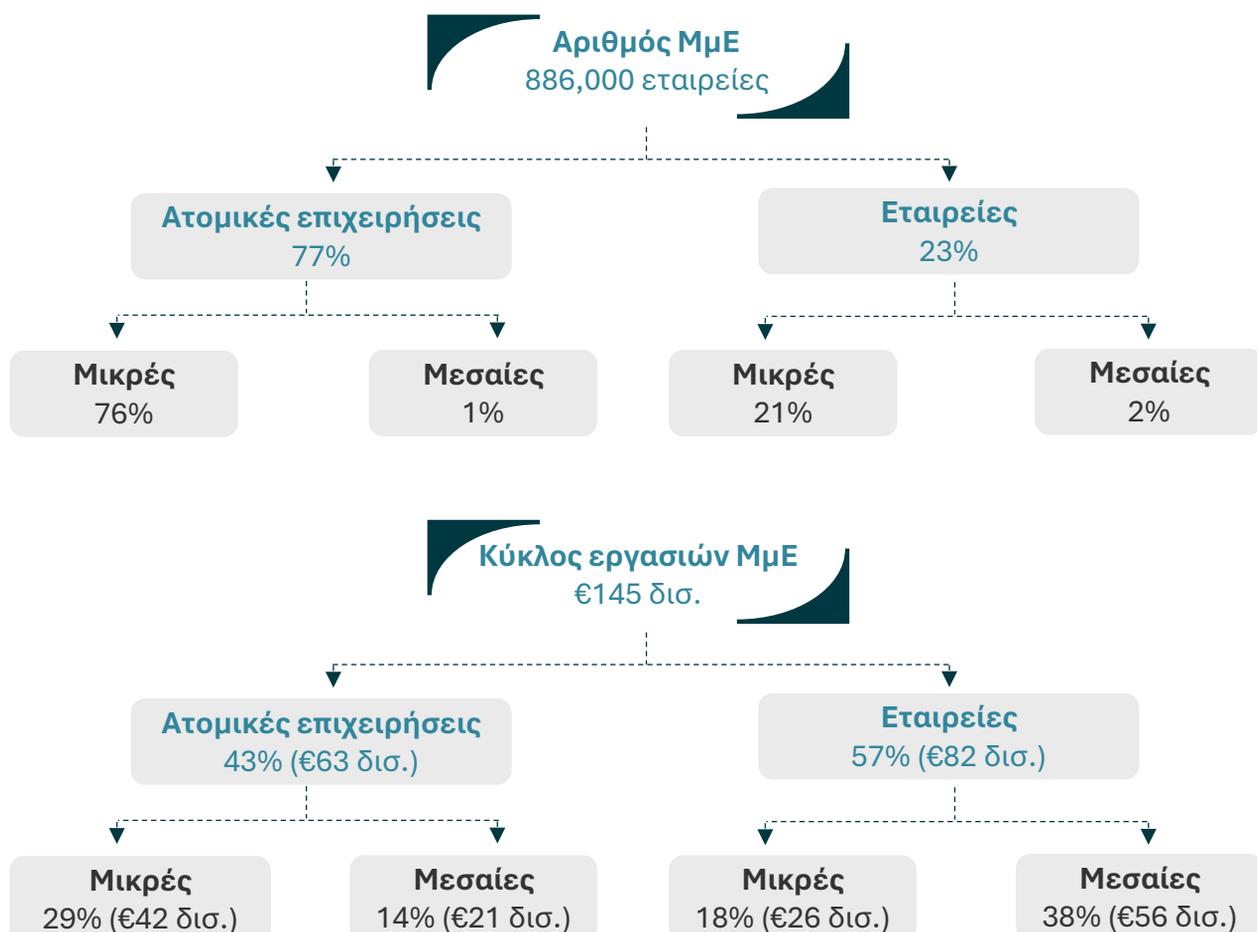
Αθήνα: Το 24% των επιχειρήσεων στην Αθήνα εμφανίζουν αυξημένη επενδυτική διάθεση σε σχέση με τους προηγούμενους έξι μήνες, ενώ το 16% δηλώνει στροφή προς πιο συγκρατημένη επενδυτική προσέγγιση. Ο κύριος στόχος των σχεδιαζόμενων επενδύσεων είναι η απόκτηση ή ανανέωση του εξοπλισμού (33% των ΜμΕ της Αθήνας), ενώ ακολουθεί η εξυπηρέτηση της αυξανόμενης ζήτησης (32%), και η ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας (28%).

Θεσσαλονίκη: Στο 24% διαμορφώνεται το ποσοστό των ΜμΕ στη Θεσσαλονίκη με υψηλότερη διάθεση για επενδύσεις, ενώ το 13% καταγράφει κάμψη στις επενδυτικές του προθέσεις σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο. Ως βασικό κίνητρο για τις επενδύσεις αυτές ξεχωρίζει η απόκτηση νέου εξοπλισμού (36% των ΜμΕ που επενδύουν) έναντι 29% που αποσκοπούν στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας τους, και 22% που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση της ζήτησης.

Περιφέρεια: Το 25% των επιχειρήσεων στην Περιφέρεια παρουσιάζουν αυξημένη επενδυτική διάθεση σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο, έναντι του 19% που δηλώνει μειωμένη πρόθεση. Ως βασικό κίνητρο επένδυσης αναδεικνύεται η κάλυψη της ζήτησης (32% των ΜμΕ της περιφέρειας έναντι 30% που στοχεύουν στην απόκτηση ή ανανέωση εξοπλισμού και 23% που επενδύουν λόγω ανταγωνισμού).

Παράρτημα IV: Μεθοδολογία

Χαρτογράφηση του τομέα των ΜμΕ στην Ελλάδα

Για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζονται: **μικρές** οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών χαμηλότερο του €1 εκατ. και **μεσαίες** οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μεταξύ €1 εκατ. και €10 εκατ..

Στην άνω χαρτογράφηση τα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας προσεγγίστηκαν βάσει κατηγοριοποίησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που διακρίνει τις επιχειρήσεις βάσει αριθμού εργαζομένων (**μικρές**: έως 10 εργαζόμενοι και **μεσαίες**: 10-50 εργαζόμενοι).

Πηγές: Ευρωπαϊκή επιτροπή, Eurostat, ΕΛ.ΣΤΑΤ, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

- Οι σχεδόν 890,000 ΜμΕ στην Ελλάδα συνεισφέρουν ετησίως κύκλο εργασιών της τάξης των €145 δισ.
- Τα 4/5 των ΜμΕ αντιστοιχούν σε ατομικές επιχειρήσεις, οι οποίες καλύπτουν αντίστοιχο μερίδιο στο σύνολο του εγχώριου εταιρικού τομέα (έναντι μόλις 1/2 του εταιρικού τομέα στην Ευρώπη).
- Αν και σε αριθμό υπερτερούν οι ατομικές επιχειρήσεις, το μεγαλύτερο μερίδιο του κύκλου εργασιών (της τάξης του 60%) παράγεται από εταιρείες διάφορων νομικών μορφών (ΑΕ, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ κτλ.).

Παράρτημα IV: Μεθοδολογία

Περιγραφή δείγματος

Κατανομή αριθμού εταιρειών δείγματος ^{[1][2]}					
Κύκλος εργασιών (εκ. €)	Βιομηχανία	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Κατασκευές	Σύνολο
(0 – 0,1]	37	40	43	15	135
(0,1 – 0,5]	42	41	42	10	135
(0,5 – 1]	16	25	21	12	74
(1 – 2,5]	29	24	23	8	84
(2,5 – 5]	28	24	31	4	87
(5 – 10]	28	26	20	11	85
Σύνολο	180	180	180	60	600

[1] Ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων υπάρχει πιθανότητα αποκλίσεων της τάξης του 10%

[2] Αφορά το σταθερό δείγμα για την κατασκευή των διαχρονικών δεικτών

Σύνθεση εταιρικού τομέα ΜμΕ ^[3]					
Κύκλος εργασιών (εκ. €)	Βιομηχανία	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Κατασκευές	Σύνολο
(0 – 0,1]	1%	3%	6%	1%	12%
(0,1 – 0,5]	2%	12%	7%	2%	23%
(0,5 – 1]	2%	8%	3%	1%	14%
(1 – 2,5]	5%	8%	6%	1%	20%
(2,5 – 5]	4%	6%	4%	1%	15%
(5 – 10]	5%	6%	4%	1%	16%
Σύνολο	19%	44%	31%	6%	100%

[3] Βάσει κύκλου εργασιών, σταθμισμένος μέσος όρος τελευταίας δεκαετίας

Πηγές: Μητρώο επιχειρήσεων Ελ.Στατ. (2022), ICAP, Eurostat, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

- Η ανάλυση αφορά δείγμα επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών έως €10 εκατ., τις οποίες για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζουμε ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ).
- Η επιλογή των εταιρειών έγινε μέσω διαστρωματικής δειγματοληψίας (stratified sampling method), κατά τα πρότυπα αντίστοιχων ερευνών που πραγματοποιούνται από διεθνείς οργανισμούς. Ειδικότερα, επιλέχθηκαν συνολικά 600 εταιρείες για το σταθερό δείγμα, με τρόπο τέτοιο ώστε να κατανέμονται ομοιόμορφα βάσει δύο βασικών παραγόντων: την τάξη του κύκλου εργασιών (6 τάξεις μεγέθους) και τον κλάδο δραστηριοποίησης (Βιομηχανία, Εμπόριο, Υπηρεσίες, Κατασκευές).
- Προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα αντιπροσωπευτικά του εταιρικού τομέα ΜμΕ, πραγματοποιήθηκε στάθμιση των απαντήσεων ανάλογα με τη συμμετοχή της κάθε υποκατηγορίας στο συνολικό κύκλο εργασιών του τομέα. Με αυτόν τον τρόπο προέκυψαν συμπεράσματα (i) ανά μέγεθος, (ii) ανά κλάδο και (iii) συνολικά για τον εταιρικό τομέα ΜμΕ. Βάσει της μεθοδολογίας, οι διακρίσεις που γίνονται κατά την ανάλυση που ακολουθεί αναφέρονται κατά κανόνα σε μερίδια βάσει συνεισφοράς στον κύκλο εργασιών και όχι βάσει αριθμού εταιρειών.

Παράρτημα IV: Μεθοδολογία

Ταυτότητα της δειγματοληπτικής έρευνας

- Εταιρία: KANTAR
- Μεθοδολογία: Ποσοτική έρευνα, με τη μορφή τηλεφωνικών συνεντεύξεων (Computer Aided Telephone Interviewing- C.A.T.I.), με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου 20 λεπτών.
- Δείγμα: Συνολικά διεξήχθησαν 600 συνεντεύξεις:
  - ✓ 344 επιχειρήσεις με τζίρο μέχρι 1εκ. ευρώ (ελεύθεροι επαγγελματίες, ατομικές επιχειρήσεις, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ)
  - ✓ 256 επιχειρήσεις με τζίρο από 1-10εκ. ευρώ (ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΕΠΕ)
- Γεωγραφική κάλυψη:
  - ✓ Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Ιωάννινα, Καβάλα, Λάρισα, Πάτρα, Αλεξανδρούπολη, Καλαμάτα, Κοζάνη
- Δειγματοληψία: Πολυσταδιακή, στρωματοποιημένη, μη αναλογική δειγματοληψία ως προς κλάδο, τάξη μεγέθους τζίρου & περιοχή σε κάθε ένα από τα δύο υπο-δείγματα. Quotas ως προς το μέγεθος του τζίρου για το booster δείγμα.
- Στατιστικό σφάλμα: στο σύνολο κάθε υπό-δείγματος των 600 επιχειρήσεων το μέγιστο στατιστικό σφάλμα είναι +/- 4,15% σε επίπεδο εμπιστοσύνης 95%.
- Περίοδος διεξαγωγής: 13/10/2025-14/11/2025
- Διεξαγωγή: Η έρευνα διεξήχθη σύμφωνα με τους κώδικες δεοντολογίας της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ και τις προδιαγραφές ποιοτικού ελέγχου που ορίζονται από τον ΠΕΣΣ (Ποιοτικός Έλεγχος Συλλογής Στοιχείων). Για την διεξαγωγή της έρευνας πεδίου εργάστηκαν 39 ερευνητές και 2 επιθεωρητές, με εμπειρία και εξειδίκευση σε έρευνες επιχειρήσεων.

Αποποίηση Ευθύνης

Η παρούσα έκθεση καταρτίστηκε από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία εποπτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, και προορίζεται αποκλειστικά ως απλή αναφορά για την ενημέρωση εμπειρων και ειδικευμένων επενδυτών, οι οποίοι αναμένεται και θεωρούνται απολύτως ικανοί να λαμβάνουν επενδυτικές αποφάσεις χωρίς να βασίζονται στο περιεχόμενο της έκθεσης, δηλαδή μόνον εφόσον πραγματοποιήσουν ίδια ανεξάρτητη έρευνα σε πηγές της επιλογής τους. Η παρούσα έκθεση δεν συνιστά επενδυτική έρευνα ούτε σύσταση για έρευνα, και ως τέτοια δεν καταρτίστηκε βάσει νομικών απαιτήσεων με σκοπό τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της επενδυτικής έρευνας. Οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν συνιστούν παροχή επενδυτικών συμβουλών και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να θεωρηθούν σαν πρόταση ή προτροπή για αγορές ή πωλήσεις ή προώθηση προσφοράς ή προτροπής για αγορές ή πωλήσεις ή για συμμετοχή σε σύμβαση αναφορικά με κάθε χρεόγραφο, προϊόν, υπηρεσία ή επένδυση. Οι πληροφορίες ή οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν επαρκούν για να στηρίξουν μια επενδυτική απόφαση – και δεν συνιστούν δήλωση ή εγγύηση όσον αφορά τις μελλοντικές επιδόσεις οποιουδήποτε χρηματοπιστωτικού μέσου, πίστωσης, συναλλαγματικής ισοτιμίας ή άλλου μέτρου της αγοράς ή της οικονομίας. Οι επιδόσεις που έχουν σημειωθεί στο παρελθόν δεν αποτελούν αξιόπιστη ένδειξη μελλοντικών επιδόσεων. Δηλώνεται δεόντως ότι τα επενδυτικά προϊόντα ενέχουν επενδυτικούς κινδύνους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται ο κίνδυνος απώλειας μέρους ή του συνόλου του επενδυσόμενου κεφαλαίου. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και/ή τα συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα δεν φέρουν καμία απολύτως ευθύνη για τυχόν συνέπειες (συμπεριλαμβανομένης, ενδεικτικά, της άμεσης, έμμεσης ή επακόλουθης ζημίας, της απώλειας κέρδους, και άλλων απωλειών) που προκύπτουν από τυχόν εξάρτηση ή χρήση της παρούσας έκθεσης, και δεν αναλαμβάνουν καμία νομική υποχρέωση έναντι επενδυτή που θα λάβει άμεσα ή έμμεσα την παρούσα έκθεση. Η τελική επενδυτική απόφαση πρέπει να λαμβάνεται από τον επενδυτή, και την ευθύνη για την επένδυση πρέπει να αναλάβει ο επενδυτής. Όποια στοιχεία έχουν χρησιμοποιηθεί στην παρούσα έκθεση, έχουν ληφθεί από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες, αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από ανεξάρτητο φορέα. Λόγω της πιθανότητας λάθους εκ μέρους αυτών των πηγών, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δεν εγγυάται για την ακρίβεια, τον επίκαιρο χαρακτήρα ή τη χρησιμότητα οποιασδήποτε πληροφορίας. Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση υπόκεινται σε μεταβολές χωρίς προειδοποίηση, και δεν υφίσταται υποχρέωση επικαιροποίησης των πληροφοριών και των απόψεων που περιέχονται στην παρούσα έκθεση. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, οι συνδεδεμένες με αυτήν εταιρείες, οι εκπρόσωποί της, τα στελέχη της και/ή το προσωπικό της ή άλλα πρόσωπα που σχετίζονται με αυτήν, δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη ή υποχρέωση σε σχέση με την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκθεση, ή για οποιαδήποτε ζημία, εν γένει, που απορρέει από τυχόν χρήση της παρούσας έκθεσης, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών αποφάσεων που βασίστηκαν στην παρούσα έκθεση. Η παρούσα έκθεση δεν υποτίθεται ότι περιέχει όλες τις πληροφορίες που μπορεί να χρειάζεται ένας υποψήφιος επενδυτής. Οι αποδέκτες της παρούσας έκθεσης θα πρέπει να αξιολογούν σε ανεξάρτητη βάση τις ειδικές πληροφορίες και απόψεις που περιέχονται σε αυτήν, και να ζητούν τις συμβουλές των επαγγελματιών και οικονομικών συμβούλων της επιλογής τους σε σχέση με οποιοδήποτε επενδυτικό, οικονομικό, νομικό, επιχειρηματικό, φορολογικό, λογιστικό ή κανονιστικό ζήτημα, πριν προβούν σε οποιαδήποτε επένδυση ή πριν πραγματοποιήσουν οποιαδήποτε συναλλαγή σχετικά με πληροφορίες και απόψεις που πραγματεύεται η παρούσα έκθεση.

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. συνέταξε και δημοσίευσε την παρούσα έκθεση απολύτως ανεξάρτητα από οποιαδήποτε συνδεδεμένη με αυτήν εταιρεία και, ως εκ τούτου, όλες οι δεσμεύσεις, απόψεις, προβλέψεις, αξιολογήσεις ή ενδεικτικές τιμές που διατυπώνονται στις εν λόγω εκθέσεις μπορεί να διαφέρουν ουσιαστικά από τυχόν παρόμοιες εκθέσεις οι οποίες εκδίδονται από συνδεδεμένες εταιρείες, και μπορεί να βασίζονται σε διαφορετικές πηγές και μεθοδολογίες. Η παρούσα έκθεση δεν απευθύνεται σε, ούτε προορίζεται για, διανομή προς χρήση από πρόσωπα ή οντότητες που είναι πολίτες ή κάτοικοι ή έχουν έδρα σε οποιαδήποτε τοποθεσία, κράτος, χώρα ή άλλη δικαιοδοσία στην οποία η εν λόγω διανομή, δημοσίευση, διάθεση ή χρήση αντίκειται προς τους σχετικούς νόμους, κανονισμούς ή κανόνες. Η παρούσα έκθεση προστατεύεται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν επιτρέπεται η τροποποίηση, αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση ή μεταβίβασή της, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε οποιοδήποτε τρίτο μέρος, εν όλω ή εν μέρει, χωρίς προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Όλες οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση εκφράζουν με ακρίβεια τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη αποκλειστικά, όσον αφορά καθένα και όλα τα θέματα που καλύπτονται. Περαιτέρω, βεβαιώνεται ότι κανένα μέρος της αποζημίωσης του συντάκτη της έκθεσης δεν είχε, ούτε έχει, ούτε θα έχει άμεση ή έμμεση σχέση με τις συγκεκριμένες θέσεις ή τις απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση.

Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις:

Επενδυτική διάθεση και στρατηγικές

Βουμβάκη Τζέση

Deputy Chief Economist

(+30) 210 334 1549

e-mail: fvoumv@nbg.gr

Κουτούζου Αθανασία

Head of Entrepreneurship & Business Analysis

(+30) 210 334 1528

e-mail: koutouzou.ath@nbg.gr

Κωνσταντοπούλου Νίκη

Economist

(+30) 210 334 1646

e-mail: konstantopoulou.niki@nbg.gr

Τζιοβάρια Αφροδίτη

Data Analyst

(+30) 210 334 1458

e-mail: tziovara.afrodit@nbg.gr